

Nederlands
Jeugdinstituut

De positie verhelderd: Het jongerenwerk in de nieuwe gemeente Noordwijk

Adviesnotitie
31 juli 2019

© 2019 **Nederlands Jeugdinstituut**

Alle informatie uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden.
Graag de bron vermelden.

Het Nederlands Jeugdinstituut heeft dit project verricht in opdracht van de gemeente Noordwijk.

Auteur(s)

Tarik Hamdiui
Martijn van Wietmarschen
Monique Malmberg

Nederlands Jeugdinstituut

Catharijnesingel 47
Postbus 19221
3501 DE Utrecht
Telefoon 030 - 230 63 44
Website www.nji.nl
E-mail info@nji.nl

Inhoud

Inhoud	3
Samenvatting.....	5
1. Inleiding	7
Aanleiding en vraagstelling	7
Toelichting op jongerenwerk	8
Jongerenparticipatie.....	8
Leeswijzer	9
2. Gezamenlijke ambities	10
Ambities voor de jeugd in Noordwijk	10
Gezond opgroeien	10
Veilig opgroeien	10
Kansrijk opgroeien.....	11
Trends.....	11
De Noordwijkse ambities en het jongerenwerk	11
3. Positionering van het jongerenwerk.....	12
3.1 Doelgroep en doelstelling	12
Alle jongeren (universele preventie)	13
Jongeren in kwetsbare situaties (selectieve preventie)	14
Jongeren met zware problematiek (geïndiceerde preventie)	15
Samenvattend.....	17
3.2 Ambulant versus accommodatie	19
Ambulante jongerenwerk	19
Accommodatiegebonden jongerenwerk.....	20
3.3 Functie en locatie accommodaties	21
Inrichting accommodaties	21
Openingstijden.....	22
Accommodatiebeleid.....	22
3.4 Samenwerking met partners	22
Samenwerking rondom preventie	23
Samenwerking in de keten.....	23
Rolverdeling	24

3.5 Informatiedeling tussen partners over jongeren.....	24
Vertrouwensband met jongeren	25
Wederzijds vertrouwen	25
4. Advies aan gemeente t.a.v. de subsidietender jongerenwerk 2020	26
4.1 Sturing op outcome	26
4.2 Verduidelijken uitgangspunten voor het jongerenwerk	26
Doelgroep en doelstelling jongerenwerk.....	27
Ambulant vs accommodatiegebonden jongerenwerk.....	28
Functie en locatie accommodaties	28
Samenwerking met partners	29
Informatiedeling tussen partners over jongeren	29
Jongerenparticipatie	29
5. Literatuurlijst	30
6. Bijlage 1: Deelnemerslijst interviews en groepssessie	31

Samenvatting

Met ingang van 1 januari 2019 zijn de gemeenten Noordwijk en Noordwijkerhout gefuseerd tot de 'nieuwe' gemeente Noordwijk. De gemeente wil per 1 januari 2020 een jongerenwerkorganisatie contracteren met een opdracht die past bij de aard en ambitie van de nieuwe gemeente Noordwijk. Met behulp van een groepssessie, tien interviews en landelijke kennis en ervaringen is de huidige én gewenste positionering van het jongerenwerk in kaart gebracht.

Voor het bereiken van de Noordwijkse ambities is een gezamenlijke inzet en verantwoordelijkheid nodig van het gehele jeugdveld. Het jongerenwerk kan hier vanuit haar rol een bijdrage aan leveren. Door de positie van het jongerenwerk in de leefwereld van jongeren, kunnen zij gemakkelijk inspelen op trends en hierbij passende ondersteuning bieden die goed bij de jongeren aansluit.

Verduidelijken uitgangspunten voor het jongerenwerk

Op dit moment is het voor veel samenwerkingspartners onvoldoende duidelijk vanuit welke visie het jongerenwerk werkt, aan welke doelen ze werken en hoe hun activiteiten hierop aansluiten. Daardoor weten de partijen vaak niet wat ze aan het jongerenwerk hebben en waar ze mogelijk in zouden kunnen samenwerken. Door deze onduidelijkheid wordt het jongerenwerk vaak vergeten als belangrijk onderdeel van het lokale jeugdveld.

In het ontwikkelen van een visie op het jongerenwerk en het helder positioneren hiervan in het lokale jeugdstelsel, biedt deze adviesnotitie een aantal handvatten. In deze notitie worden aanbevelingen gedaan aan de gemeente en het jongerenwerk over doelgroep en doelstelling, ambulante en accommodatiegebonden werken, functie en locatie van de locaties, samenwerking en informatiedeling met partners en jongerenparticipatie.

Doelgroep en doelstellingen

De reikwijdte van het jongerenwerk is een cruciaal onderwerp. De reikwijdte van het jongerenwerk staat in direct verband met de uit te voeren taken en doelstellingen van het jongerenwerk en de doelgroep die het jongerenwerk dient te bereiken.

Het jongerenwerk bedient in principe alle jongeren tussen de 10 en 23 jaar die er behoefte aan hebben. Hierbij draagt het jongerenwerk bij aan het ontwikkelen van de talenten en vaardigheden, het geven van voorlichting en het voorkomen dat jongeren in een sociaal isolement raken. Het organiseren van collectieve activiteiten voor deze groep helpt ook bij het voorkomen dat jongeren overlast veroorzaken.

Het jongerenwerk in Noordwijk moet specifieke aandacht hebben voor jongeren in kwetsbare situaties met een verhoogd risico op en/of beginnende, lichte problematiek. Doelstellingen zijn het ondersteunen van deze jongeren in hun ontwikkelproces en het omgaan met lichte problematiek, beginnende problematiek signaleren en ervoor zorgen dat zij de juiste externe ondersteuning krijgen. Ook heeft het jongerenwerk in Noordwijk een rol bij jongeren met zware problematiek, hoewel dit geen kerntaak is van het jongerenwerk. Hierbij heeft het jongerenwerk een rol in het signaleren en stabiliseren om te voorkomen dat deze problematiek escaleert.

Ambulante en accommodatiegebonden jongerenwerk

De verhouding tussen het ambulante en accommodatiegebonden jongerenwerk zal moeten veranderen, waarbij er naar verhouding meer ingezet dient te worden op het ambulante jongerenwerk, waarin jongerenwerkers flexibel, proactief en outreachend te werk gaan. Ook heeft het accommodatiegebonden jongerenwerk zijn waarde, mits het op een goede manier wordt ingestoken.

Functie en locatie accommodaties

De jongeren in beide stadskernen van Noordwijk hebben behoefte aan een eigen (structurele) ontmoetingsplek en zullen niet snel in één ruimte te verenigen zijn. Tegelijkertijd behoeven deze locaties, indien ze behouden blijven, wel een grote (imago)verandering. Gedurende het jaar zal moeten verkend worden of andere locaties beter aansluiten bij de doelen van het jongerenwerk.

Samenwerking met partners

Het succes van het behalen van de maatschappelijke resultaten door het jongerenwerk wordt voor een groot deel behaald wanneer het jongerenwerk goed samenwerkt, overdraagt en/of terugkoppelt met samenwerkingspartners. Alleen dan kan de juiste ondersteuning worden geboden aan jongeren en worden duurzame resultaten geboekt.

De behoefte uit het veld is om meer samen te werken met het jongerenwerk, de meerwaarde hiervan wordt breed gedragen. Vooral het laagdrempelige karakter van het jongerenwerk opent deuren bij jongeren die bij andere partners gesloten blijven. Hier kan het jongerenwerk de rol van verbinder en schakel tussen leefwereld en systeemwereld goed pakken.

Informatiedeling tussen partners over jongeren

Voor een goede samenwerking tussen het jongerenwerk en de betrokken partners is een goede informatiedeling over jongeren van essentieel belang. De vertrouwensband van het jongerenwerk met jongeren is tevens van groot belang, maar moet dit niet ten koste gaan van het gezamenlijk doen wat nodig is voor de jongeren. Vaak is informatie-uitwisseling in het belang van de jongeren en escaleert de problematiek juist als gesignaleerde problematiek niet tijdig gedeeld wordt.

Jongerenparticipatie

Belangrijk is dat het jongerenwerk luistert naar de stem van de jongeren en ze betreft. De vraag of behoefte van de jongeren is leidend. Hun inbreng is belangrijk om beleid en uitvoering te verbeteren om de gestelde doelen te kunnen behalen.

Sturing op outcome

De samenwerkingspartners hopen dat de gemeente meer gaat sturen op het jongerenwerk. Er moet een stevig contractmanagement komen te staan. De gemeente moet hierbij een leer- en verbeterbeweging in gang zetten en houden. De gemeente moet daarbij niet beantwoorden hoe het jongerenwerk moet werken, dat is de expertise van het jongerenwerk zelf. Wel moet de gemeente sturen op wat het jongerenwerk moet doen; dit om de maatschappelijke doelen te behalen in het belang van de jongeren en hun opvoeders.

1. Inleiding

Aanleiding en vraagstelling

Met ingang van 1 januari 2019 zijn de gemeenten Noordwijk en Noordwijkerhout gefuseerd tot de 'nieuwe' gemeente Noordwijk. Beide gemeenten hebben een andere aanbieder van het jongerenwerk. De gemeente wil per 1 januari 2020 een jongerenwerkorganisatie contracteren met een opdracht die past bij de aard en ambitie van de nieuwe gemeente Noordwijk, bestaande uit de kernen De Zilk, Noordwijkerhout, Noordwijk aan zee en Noordwijk binnen.

De huidige opdracht voor het jongerenwerk laat veel ruimte voor eigen invulling en eenduidige afspraken over activiteiten en doelen ontbreken. Hierdoor ondervindt de gemeente belemmeringen in de sturing op gewenste activiteiten en resultaten. Daarnaast wil de gemeente het jongerenwerk inzetten als voorziening om haar doelen op het jeugdbeleid te bereiken.

De gemeente wil het jongerenwerk inzetten als een preventieve en/of algemeen voorliggende voorziening. Een sterke aanbieder van het jongerenwerk kan een belangrijke speler zijn voor gemeente, ouders en kinderen, omdat zij bijdragen aan een 'gezonde' ontwikkeling van jongeren en (op lange termijn) bijdragen aan het voorkomen van allerlei problematiek. Hiermee draagt het jongerenwerk bij aan de doelen van de gemeente, zoals het verminderen van de vraag naar eerstelijnszorg en het tegengaan van overlast.

De positionering van het jongerenwerk als algemeen voorliggende voorziening vraagt om een bredere kijk op het preventieve jeugdveld (zoals jeugdhulp, onderwijs, veiligheid, etc.) en de positie van het jongerenwerk hierbinnen. De verschillende partijen die actief zijn in het (preventieve) jeugdveld hebben een afhankelijkheid van elkaar en kunnen enkel samen de doelstellingen op dit gebied realiseren. Samenwerking in het (preventieve) jeugdveld en aansluiting op ieders rol en expertise hierin is dan ook essentieel.

De gemeente Noordwijk heeft het Nederlands Jeugdinstituut (NJI) gevraagd om een advies uit te brengen ten behoeve van de nieuwe opdrachtformulering voor het jongerenwerk per 1 januari 2020. Gevraagd is om dit te doen vanuit een analyse van de huidige situatie in relatie tot de doelen en verwachtingen van de gemeente en de rol van alle samenwerkingspartners.

De analyse is uitgevoerd met behulp van 10 interviews in de periode van 23 mei tot en met 2 juli 2019. De volgende samenwerkingspartners van het jongerenwerk zijn geïnterviewd: jongerenwerk Noordwijkerhout, jongerenwerk Noordwijk, politie, Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) en Jeugd en Gezinsteams (JGT's), gemeente (jeugd en OOV), HALT, taskforce Boerenburg, de BOA's, het jeugd preventie team (JPT), het onderwijs (scholen en leerplichtambtenaren) en buurtsportcoaches. Ook zijn uitkomsten van de analyse op 18 juli 2019 voorgelegd en getoetst bij een groep van drie jongeren uit de gemeente Noordwijk.

Aandachtspunt bij de formulering van het advies is om de gemeente meer sturingsmogelijkheden te bieden ten aanzien van de activiteiten en resultaten van het jongerenwerk. In deze adviesnotitie worden de belangrijkste onderwerpen en thema's beschreven die uit de analyse naar voren zijn gekomen. Hierbij is ook gebruik gemaakt van landelijke kennis.

Toelichting op jongerenwerk

De ervaring leert dat het jongerenwerk een beroepsgroep is die regelmatig onvoldoende zichtbaar is voor gemeenten. Men weet vaak niet wat jongerenwerkers doen en aan welke beleidsdoelen zij een bijdrage leveren. Daarom is het van belang om een toelichting te geven op wat het jongerenwerk doet en waar hun toegevoegde waarde ligt.

Het jongerenwerk is een laagdrempelige basisvoorziening in de vrije tijd van jongeren die hen begeleidt naar volwassenheid en actief burgerschap. Naast deelname aan groepsactiviteiten biedt het jongerenwerk jongeren naar behoefte individuele begeleiding, informatie en advies. Het jongerenwerk onderscheidt zich van andere jeugdprofessionals door een ontwikkelingsgerichte benadering. De primaire doelgroep van het jongerenwerk zijn jongeren in kwetsbare situaties. Zij hebben op een of meerdere leefgebieden beginnende, lichte of zware problemen. Ze groeien bijvoorbeeld op in armoede, worden gepest of gediscrimineerd, hebben eenzijdig samengestelde sociale netwerken, kunnen niet meekomen op school of groeien op in gezinnen waarvan ouders overbelast of niet beschikbaar zijn.¹

Jongerenwerkers zijn aanwezig op plekken waar jongeren zijn: op straat, op school, in het park, in winkelcentra en op sociale media. Zij zijn in staat om (kwetsbare) jongeren te bereiken en langdurige relaties met hen aan te gaan. Zij kennen de jongeren en hun omgeving en zijn ook buiten kantooruren bereikbaar. Vanuit die positie en hun professionaliteit begeleiden jongerenwerkers individuen en groepen jongeren bij hun sociale en talentontwikkeling en kunnen ze een bijdrage leveren aan preventie en overlastbestrijding (Valkestein, Bakker, Hilverdink, Metz, 2015).

Jongerenparticipatie

Belangrijk is dat er wordt geluisterd naar de stem van de jongeren en ze worden betrokken. De vraag of behoefte van de jongeren moet leidend zijn bij het opstellen en uitvoeren van jongerenbeleid. Hun inbreng is van essentieel belang om beleid en uitvoering dusdanig te verbeteren zodat de gestelde beleidsdoelen behalen kunnen worden. Daarom adviseren wij als NJi altijd om jongeren zelf te betrekken bij vraagstukken die hen aangaan. Onze ervaring leert dat het betrekken van jongeren bij de geadviseerde leer- en verbeterbeweging onmisbaar is.

---

¹ Jongerenwerk draagt bij aan de transformatiedoelen: <https://www.hva.nl/akmi/gedeelde-content/nieuws/nieuwsberichten/2019/06/jongerenwerk-draagt-bij-aan-de-transformatiedoelen.html>

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 gaan we in op de gezamenlijke ambities en nagestreefde resultaten ten aanzien van het Noordwijkse jeugdbeleid. Vervolgens wordt in hoofdstuk 3 nader gekeken naar de huidige én gewenste positionering van het jongerenwerk in Noordwijk. Hierbij wordt gekeken naar zaken als doelgroepen, doelstellingen, verhouding ambulante en accommodatie, samenwerking en informatiedeling. Tot slot wordt in hoofdstuk 4 op basis hiervan een advies gegeven aan de gemeente ten aanzien van de subsidietender voor het jongerenwerk in 2020.

2. Gezamenlijke ambities

Om zicht te krijgen op de gewenste inzet van het jongerenwerk, is allereerst inzicht verkregen in de gezamenlijke ambities van het Noordwijkse jeugdveld. Op 16 mei 2019 is een groepsessie georganiseerd met een groot aantal partijen in het jeugdveld, waarin samen gekeken is naar de ambities die men als jeugdveld nastreeft. In dit hoofdstuk worden de uitkomsten van deze sessie gepresenteerd.

Ambities voor de jeugd in Noordwijk

Men streeft in de gemeente Noordwijk naar een omgeving waarin jongeren gezond, veilig en kansrijk kunnen opgroeien. De gezamenlijke ambities zijn dan ook:

- Jongeren in Noordwijk groeien gezond op.
- Jongeren in Noordwijk groeien veilig op.
- Jongeren in Noordwijk groeien kansrijk op.

Duidelijk is dat de drie ambities met elkaar samenhangen en invloed hebben op elkaar. Een jongere die veilig opgroeit, heeft direct ook een meer kansrijke toekomst voor zich en vice versa. Daarnaast hebben de ambities niet alleen betrekking op de jongeren zelf, maar staat dit in direct verband met hun omgeving (thuis, school, wijk).

Gezond opgroeien

Bij het gezond opgroeien van jongeren is van belang dat jongeren een gezonde leefstijl hebben. Hierbij gaat het erom dat jongeren genoeg sporten, gezond eten, voldoende buiten komen etc. Ook gaven deelnemers aan dat het, naast fysieke gezondheid, ook gaat om de mentale gezondheid van jongeren waarbij zij genoeg rust hebben, lekker in hun vel zitten en een sociaal netwerk hebben met vrienden en familie waar ze op kunnen bouwen en terugvallen. Hierin werd een gezonde en stabiele thuissituatie benoemd als een belangrijke factor.

Drugs- en alcoholproblematiek is een belangrijk probleem die gezond opgroeien kan verstoren. Het inzetten op een stabiele thuissituatie, voldoende toekomstperspectief en een goede tijdbesteding werken preventief ten aanzien van drugs- en alcoholproblematiek.

Veilig opgroeien

Bij het veilig opgroeien van jongeren vinden de partners het van groot belang dat jongeren een warme, vertrouwde en stabiele thuissituatie hebben waar zij liefde en steun ervaren. Ook is het hebben van een vertrouwde school een belangrijke factor die ervoor zorgt dat jongeren veilig opgroeien.

Een belangrijk aandachtspunt is het veiligheidsgevoel van bewoners in de wijken van Noordwijk. Onder andere door criminaliteit en drugs, hangjongeren (ook al vormen ze niet altijd een gevaar), discriminatie en de berichtgeving in de media, ontstaat er een gevoel van onveiligheid bij bewoners. Het met elkaar in contact brengen van jongeren en bewoners kan een positief effect hebben op de leefbaarheid én het veiligheidsgevoel.

Kansrijk opgroeien

Bij het kansrijk opgroeien van jongeren wordt voornamelijk het toekomstperspectief benoemd als een belangrijke factor. Jongeren moeten genoeg mogelijkheden krijgen om zich te ontwikkelen en een perspectief te hebben waar ze naartoe kunnen werken. Ook het kennen en ontwikkelen van talenten wordt gezien als een belangrijk element. Hierbij is het onderwijs een belangrijk middel, maar jongeren moeten ook buiten het onderwijs, in een voor hun fijne omgeving, hun talenten kunnen ontwikkelen. Als er jongeren uitvallen van school zou er gekeken moeten worden wat er voor de jongeren buiten het onderwijs gedaan kan worden. Jongeren moeten vooral zichzelf kunnen ontwikkelen op gebieden die zij interessant vinden.

Financiële gelijkheid is een randvoorwaarde voor het kansrijk opgroeien. Door verschillende maatregelen zou het voor jongeren zo gemakkelijk mogelijk gemaakt moeten worden om te participeren in de maatschappij. Dit kan in de vorm van onderwijs, sport en werk, maar ook door hen te betrekken bij beleid dat hen aangaat.

Trends

Naast de hierboven genoemde ambities, identificeren de partijen ook een aantal trends die gevolgen hebben voor jongeren en daarmee ook op het jeugdveld dat hen bedient.

Middelengebruik

Het middelengebruik onder jongeren neemt toe. Vooral het gebruik van XTC en lachgas neemt toe en wordt genormaliseerd.

Social media

Het gebruik van social media onder jongeren is erg groot en men weet niet goed wat er gebeurt en welke invloed dit heeft. Het komt als problematiek onder andere tot uiting bij zaken als exposing en sexting.

Gaming

Sommige jongeren zijn lastig te bereiken omdat ze binnen aan het gamen zijn. Ze hebben daar een hele eigen omgeving met vrienden, maar hebben daardoor soms geen vrienden in de echte wereld. Eenzaamheid kan hierbij een probleem worden.

De Noordwijkse ambities en het jongerenwerk

Voor het bereiken van bovenstaande ambities is een gezamenlijke inzet en verantwoordelijkheid nodig van het gehele jeugdveld. Het jongerenwerk kan hier vanuit haar rol een bijdrage aan leveren. Door de positie van het jongerenwerk in de leefwereld van jongeren, kunnen zij gemakkelijk inspelen op trends en hierbij passende ondersteuning bieden die goed bij de jongeren aansluit.

3. Positionering van het jongerenwerk

In dit hoofdstuk gaan we in op de positionering van het jongerenwerk in Noordwijk. We doen dit aan de hand van de volgende onderwerpen:

- Doelgroep en doelstellingen van het jongerenwerk;
- Verhouding van ambulant en locatie-gebonden jongerenwerk;
- Functie en locatie jongerencentrum dan wel jongerencentra;
- Samenwerking met samenwerkingspartners;
- Informatiedeling tussen het jongerenwerk en partners.

Deze onderwerpen komen voort vanuit de gezamenlijke sessie op 16 mei en de verdiepende interviews. Hier is vanuit het NJi kennis toegevoegd vanuit relevante literatuur over het jongerenwerk.

3.1 Doelgroep en doelstelling

De reikwijdte van het jongerenwerk is een cruciaal onderwerp. Dit onderwerp raakt aan alle andere onderwerpen die in deze adviesnotitie zijn opgenomen. De reikwijdte van het jongerenwerk staat in direct verband met de uit te voeren taken van het jongerenwerk en de doelgroep die het jongerenwerk dient te bereiken.

De reikwijdte van het jongerenwerk hebben we gerelateerd aan de drie niveaus van preventie, namelijk universele, selectieve en geïndiceerde preventie². *Universele preventie* is gericht op alle jongeren. Hierbij richt men zich op inzet in de omgeving van jongeren die het normale leven en de positieve ontwikkeling van jongeren bevordert. Hieronder valt onder andere voorlichting en bewustwording. Het jongerenwerk werkt universeel, waarbij het een preventief werkende en voorlichting gevende functie heeft.

Ook heeft het jongerenwerk een signalerende functie bij jongeren met een verhoogd risico of lichte problemen (selectieve preventie). *Selectieve preventie* is gericht op vroegsignalering van lichte problematiek, advies en preventieve interventies. *Geïndiceerde preventie* wordt ingezet bij jongeren met (zware) problematiek en mogelijke escalatie door overlast gevende groepen jongeren. Uit dit onderzoek komt naar voren dat dit laatste type preventie niet tot de kerntaak van het jongerenwerk behoort. Wel heeft het jongerenwerk hier een rol door ervoor te zorgen dat de jongeren een alternatief hebben, gedrag en problematiek vroeg te signaleren, toe te leiden naar de juiste partner en als laagdrempelige, toegankelijke en ondersteunende partij er te zijn voor de jongeren.

Op dit continuüm van preventie worden de taken en de doelen van het jongerenwerk duidelijk. De opdrachtformulering van de gemeente Noordwijk voor het 'nieuwe' jongerenwerk dient duidelijkheid te bieden over verwachtingen ten aanzien van taken en doelen van het jongerenwerk. Ook moet duidelijk zijn waar de taak- en doelstelling van het jongerenwerk ophoudt. Duidelijkheid over deze aspecten creëert voorwaarden voor het goede gesprek tussen partners over rolverdeling, samenwerking en partnerschap.

---

² Zie de Preventiematrix Jeugd: <https://www.nji.nl/nl/Producten-en-diensten/Voor-en-met-gemeenten/Preventie/Preventiematrix-jeugd>

Hieronder werken we de verschillende doelgroepen van het jongerenwerk verder uit. Voor de opdrachtformulering is het van belang dat er consensus is over de reikwijdte van het jongerenwerk in Noordwijk en meer specifiek over de doelgroep (en doelstelling(en)) waar het jongerenwerk in Noordwijk zich op zou moeten richten.

De reikwijdte van het jongerenwerk

- Het jongerenwerk werkt universeel, waarbij het een preventief werkende en voorlichting gevende functie heeft.
- Selectief heeft het jongerenwerk een signalerende en coachende functie bij jongeren met een verhoogd risico of lichte problemen.
- Jongeren met (zware) problematiek en de aanpak van mogelijke escalatie door overlast gevende groepen jongeren behoort niet tot de doelgroep en doelstellingen van het jongerenwerk. Wel heeft het jongerenwerk hier een signalerende en ondersteunende rol. Ook kan het deze jongeren toeleiden naar de juiste partner.

Alle jongeren (universele preventie)

In de eerste plaats is het jongerenwerk volgens de samenwerkingspartners en de jongeren er voor 'alle' jongeren in de gemeente Noordwijk van ongeveer 10 tot 23 jaar oud. Deze leeftijdsgrens geeft richting, maar ligt niet vast en is niet bepalend voor de doelgroepbepaling. Het ligt vooral aan de behoefte van de specifieke jongeren en de passendheid van het aanbod. Jongeren geven aan dat kinderen vanaf 8 jaar mogelijk al kunnen deelnemen aan activiteiten van het jongerenwerk als dit passend is. Het jongerenwerk komt voor het eerst in contact met kinderen in groep 7/8 van de basisschool.

Argumenten om te beginnen bij deze doelgroep (groep 7/8) betreft:

- Dit zijn jongeren die makkelijk te benaderen zijn. De vindplek is centraal: op de (basis)school en (sport)clubs,
- Deze jongeren zijn enthousiast en staan open voor activiteiten die hen worden geboden,
- Het jongerenwerk kan vanaf deze leeftijd al een band opbouwen met deze kinderen om ze daarna te volgen en ondersteunen in hun verdere ontwikkeling als puber en jongvolwassenen.

Bij de meest jonge doelgroep (10-14 jaar) is het jongerenwerk volgens de groep jongeren voornamelijk erop gericht om jongeren uit een sociaal isolement te halen waarin ze veel thuis zitten en gamen. Door ze bij het jongerencentrum uit te nodigen, komen zij uit hun isolement, komen ze met andere jongeren in contact en verbreden ze hun horizon.

Als jongeren in de pubertijd komen, rond hun 14^e-15^e jaar, stoppen velen met hun sport of andere activiteiten. Ze ontwikkelen in deze periode een eigen wil en zijn op zoek naar hun eigen identiteit. Als het jongerenwerk de jongere dan al kent, kan het hen ook bijstaan in deze periode. Dit wordt door vele respondenten als meerwaarde gezien van het jongerenwerk.

Boven de 18 jaar kiezen jongeren vaak hun eigen pad en zijn ze bezig met zaken als werk en liefde. Toch is het goed om ook deze jongeren, tot en met ongeveer 23 jaar, te ondersteunen aangezien zij hun talenten bij het jongerenwerk verder kunnen ontwikkelen en ondersteuning kunnen gebruiken bij het volwassen worden en het omgaan met verschillende verantwoordelijkheden. Ook kunnen deze oudere jongeren als mentor worden ingezet bij het jongerenwerk en de jongere doelgroepen op sleeptouw nemen.

Tevens komt naar voren dat het jongerenwerk zich ook dient te richten op meisjes. Vaak worden jongerencentra grotendeels gedomineerd door jongens waardoor meisjes de jongerencentra vermijden op het moment dat er jongens zijn. Ook verloopt de ontwikkeling van meisjes anders dan bij jongens en hebben zij andere vragen en behoeften. Het jongerenwerk dient hier aandacht voor te hebben en indien daar behoefte aan is specifieke activiteiten te organiseren voor meisjes. Meisjes hebben namelijk, net als jongens, behoefte aan een omgeving waar ze nieuwe mensen kunnen ontmoeten en zichzelf kunnen ontwikkelen. De meidenmiddagen die het jongerenwerk organiseert worden daarom door de samenwerkingspartners als positief ervaren.

Kortom, de respondenten geven aan dat er activiteiten moeten zijn voor alle jongeren, van ongeveer 10 tot 23 jaar oud. Deze activiteiten moeten wel toegespitst zijn op de verschillende leeftijdscategorieën. Dit geeft focus aan de activiteiten/ondersteuning voor de jongeren zelf en voorkomt dat te jonge kinderen met te oude jongeren deelnemen aan activiteiten. Een te groot verschil in leeftijd is voor de jongeren zelf niet prettig. De activiteiten rondom deze doelgroep zijn er met name op gericht om jongeren met elkaar in contact te brengen, zichzelf te laten ontwikkelen en (sociale) vaardigheden aan te leren.

Doelgroep: Alle jongeren

Alle jongeren tussen de 10 en 23 jaar binnen de gemeente Noorwijk die behoefte hebben aan het jongerenwerk.

Doelstelling

Jongeren in contact brengen met leeftijdsgenoten en ondersteunen bij het hun identiteits- en talentontwikkeling, het hebben van een beter toekomstperspectief, een gevoel van eigen waarde, betere sociale vaardigheden en meer zelfregie.

Jongeren in kwetsbare situaties (selectieve preventie)

Bij het organiseren van ondersteuning van alle Noordwijkse jongeren moet de focus van het jongerenwerk liggen op jongeren met een verhoogd risico of al spelende, lichte problematiek. De kerndoelgroep van het jongerenwerk zijn dan ook jongeren in kwetsbare situaties.

Bij jongeren in kwetsbare situaties kan gedacht worden aan het opgroeien in armoede, gepest of gediscrimineerd worden of het ontbreken van een netwerk met positieve voorbeelden (Sonneveld & Metz, 2019). De stap van afhankelijkheid naar zelfstandigheid is voor alle jongeren een lastige.

Pubertijd gaat niet voor niets gepaard met conflicten- vooral met ouders en school - en zelfoverschatting. Sommige jongeren moeten echter extra hun best doen, vanwege hun sociaaleconomische of culturele achtergrond of omdat ze minder gemakkelijk leren of sociaal minder sensitief zijn. Een eigen ontmoetingsruimte -fysiek of mentaal- is cruciaal voor het ontwikkelingsproces van deze jongeren. Zodat ook zij de mogelijkheid hebben om -onder elkaar en zonder autoriteiten- zichzelf te zijn (Sonneveld & Metz, 2019).

Het jongerenwerk biedt deze jongeren ondersteuning in het 'vrijetijdsdomein', zodat zij gemakkelijker hun weg naar zelfstandigheid vinden. Vanuit haar unieke positie in het vrijetijdsdomein en binnen de leefwereld van jongeren, kan het jongerenwerk de jongeren goed benaderen bij collectieve activiteiten, waar nodig op het individuele niveau ondersteunen en coachen, indien nodig doorverwijzen naar een partner of helpen aan een zinvolle dagbesteding zoals

school, stage of werk³. Ook kan het jongerenwerk vanuit haar positie goed zicht hebben op actualiteiten onder jongeren zoals groepsvorming, gebruik van lachgas, sexting etc. Deze signalen, trends en actualiteiten dienen, waar mogelijk in samenwerking met partners, te resulteren in concrete acties om hierop in te spelen. De jongerenwerkers moeten deze kennis en inzichten op het gebied van signalering en ondersteuning dus in huis hebben.

De geïnterviewde samenwerkingspartners zien voor het jongerenwerk ook een belangrijke rol weggelegd 'aan de voorkant' van het Noordwijkse jeugdveld. Het jongerenwerk is er voor iedereen maar richt zich op de kwetsbare jongeren. Daarbij kent het jongerenwerk de jongeren in de gemeente, is het aanwezig op straat en maakt daar laagdrempelig contact met de jongeren, organiseert het jongerenwerk activiteiten zodat jongeren hun talenten kunnen ontwikkelen. Hiermee heeft het jongerenwerk een preventieve en signalerende functie in het veld. Het jongerenwerk kan ook helpen bij de bevordering van acceptatie van diversiteit binnen Noordwijk. Belangrijk is dat het jongeren in kwetsbare posities (waaronder jonge mantelzorgers, jongeren met een Arabische of Poolse achtergrond, lhbt-jongeren en LVB-jongeren) vanuit hun leefwereld kan coachen.

De primaire doelgroep van het jongerenwerk zijn dus jongeren in kwetsbare situaties. Het jongerenwerk ondersteunt deze jongeren in hun ontwikkelproces door ze te betrekken in collectieve activiteiten, individueel te ondersteunen en coachen en te helpen aan zinvolle dagbesteding of benodigde hulp.

Doelgroep: Jongeren in kwetsbare situaties

Jongeren met een verhoogd risico op allerlei problematiek of al spelende, lichte problematiek. Dit zijn vaak jongeren met een laag sociaaleconomische achtergrond, laag zelfbeeld, weinig rolmodellen etc.

Doelstelling

Jongeren ondersteunen in hun ontwikkelproces en het omgaan met lichte problematiek (school, thuis of anders), beginnende problematiek signaleren en ervoor zorgen dat zij de juiste externe ondersteuning krijgen.

Jongeren met zware problematiek (geïndiceerde preventie)

Onder de groep jongeren in kwetsbare situaties zijn er ook jongeren met zware problematiek. Dit zijn zowel jongeren met zichtbare ("probleemveroorzakers") als minder zichtbare ("stille") problematiek. Volgens de meeste respondenten behoren deze jongeren niet tot de primaire doelgroep van het jongerenwerk, maar heeft het wel een rol bij de integrale inzet rondom deze jongeren. Het jongerenwerk heeft bij jongeren met zwaardere problematiek een signalerende en stabiliserende functie.

Hieronder verstaan wij dat zij ervoor kunnen zorgen dat de problematiek niet escaleert door praktische ondersteuning te bieden én tegelijkertijd deze jongeren door te verwijzen en warm over te dragen naar de daartoe juiste samenwerkingspartners.

Hoewel vanuit de analyse gesteld wordt dat ondersteuning van deze jongeren niet tot de kerntaken van het jongerenwerk behoren, is er in de interviews wel veel hierover gesproken. Dit aangezien het vanwege de 'situatie Boerenburg' een actueel thema is in Noordwijk. De respondenten gaven aan

---

³ Jongerenwerk draagt bij aan de transformatiedoelen: <https://www.hva.nl/akmi/gedeelde-content/nieuws/nieuwsberichten/2019/06/jongerenwerk-draagt-bij-aan-de-transformatiedoelen.html>

dat het jongerenwerk wel kennis en expertise over deze doelgroep moet hebben. Vandaar dat we in deze adviesnota een degelijke uiteenzetting geven van de taken van het jongerenwerk rondom deze doelgroep.

Minder zichtbare problematiek

Sommige jongeren hebben, door uiteenlopende omstandigheden, te maken met zware problematiek, die niet direct resulteert in een overlastgevende houding. Deze jongeren hebben in veel gevallen te maken met complexe, meervoudige problematiek, zoals (een combinatie van) financiële, psychische en/of verslavingsproblemen, soms in combinatie met een (licht) verstandelijke beperking. De jongeren hebben vaak geen stevig sociaal netwerk om op terug te vallen. Velen hebben ook een verleden in de Jeugdzorg.

Het jongerenwerk kan deze jongeren ondersteunen door vroegtijdig signalen op te vangen over problematiek die bij hen speelt en deze informatie (met toestemming van de jongeren) te delen met partners die hen verder kunnen helpen. Ook kan het jongerenwerk ervoor zorgen dat de problematiek niet verder escaleert. Onderzoek toont aan dat relationele vaardigheden, gevoel van zelfwaarde, zelfregie, sociaal netwerk en mate van participatie van deze jongeren door deelname aan het jongerenwerk stabiliseert⁴.

Zichtbare problematiek

De tweede groep binnen de jongeren met zware problematiek zijn de overlast gevende jongeren. Het 'aanpakken' van deze jongeren is volgens veel respondenten geen hoofdtaak voor het jongerenwerk, maar zij kan wel een rol pakken vanuit haar signalerende en preventieve functie. Overlast, ook als deze door jongeren wordt veroorzaakt, is in de eerst plaats iets dat opgepakt dient te worden door (jeugd)boa's, politie (collectief) en wellicht ook via geïndiceerde jeugdzorg (individueel). Indien nodig wordt gewerkt met de methode die nu in de Noordwijkse wijk Boerenburg wordt toegepast door de taskforce.

Wel heeft het jongerenwerk een rol bij de groepen overlast gevende jongeren. Jongerenwerkers werken samen met de veiligheidsketen (gemeente, politie, OM, BOA's) aan veilige en leefbare wijken, waar ook letterlijk en figuurlijk ruimte is voor jongeren. Het jongerenwerk moet aansluiten bij deze groepen jongeren, weten wat er speelt op straat en weten welke jongeren ermee gemoeid zijn. Van het jongerenwerk wordt verwacht dat ze de jongeren die overlast veroorzaken kennen vanuit hun rol als professionals die dichtbij en in de leefwereld van jongeren werken. De rol van het jongerenwerk is vooral preventief en daarnaast gericht op de aanpak van hinderlijke en overlastgevende groepen. Hierbij richt het jongerenwerk zich zowel op jongeren, hun ouders als op volwassen buurtbewoners. Het jongerenwerk maakt jongeren verantwoordelijk voor hun eigen leefomgeving en geeft hun hier taken in zodat ze zich verantwoordelijk (gaan) voelen voor hun buurt.

Het jongerenwerk heeft met name een rol in het voorkomen dat jongeren voor overlast gaan zorgen. Dit kan het jongerenwerk doen door een alternatief aanbod te creëren op momenten dat jongeren vaak op straat rondhangen en voor overlast zorgen.

Denk hierbij aan het organiseren van activiteiten (zoals bijvoorbeeld zaalvoetbal) voor jongeren in de reguliere avonden en specifiek de nachten van de Ramadan. Daarnaast heeft het jongerenwerk een opvoedende rol waarbij zij dichtbij de jongeren staan, maar tegelijkertijd in staat zijn om

---

⁴ Jongerenwerk draagt bij aan de transformatiedoelen: <https://www.hva.nl/akmi/gedeelde-content/nieuws/nieuwsberichten/2019/06/jongerenwerk-draagt-bij-aan-de-transformatiedoelen.html>

doormiddel van haar 'geleende autoriteit' grenzen te stellen en de jongeren een gevoel van eigenaarschap te geven over hun eigen buurt.

Ook heeft zij een rol in het vroegtijdig signaleren van bepaalde trends bij deze jongeren en dit te delen met partners. Het delen van informatie met partners dient echter altijd te gebeuren vanuit het belang van de jongeren en de buurt en met inachtneming van het ontwikkelingsgerichte, en niet repressieve, karakter van het jongerenwerk. Het jongerenwerk kan de politie informatie verschaffen over (groepen) jongeren om de oorzaak van het gedrag te achterhalen. Het jongerenwerk deelt informatie binnen wettelijke kaders en met respect voor de privacywetgeving. De informatie-uitwisseling dient voor het opzetten van een gezamenlijk, integraal en sluitende inzet en aanpak van de jeugdgroepen. Hierbij behoudt het jongerenwerk de betekenisvolle en op vertrouwen gebaseerde relatie met de jongeren, maar wordt tegelijkertijd met partners samengewerkt aan het realiseren van een nuttige tijdsbesteding van jongeren en het voorkomen van overlast.

Doelgroep: Jongeren met zware problematiek

Jongeren met zichtbare ('probleemveroorzakers') en/of minder zichtbare ('stille') problematiek.

Doelstelling

Jongeren praktisch ondersteunen om te voorkomen dat problematiek escaleert, vroegtijdig signaleren en delen met partners en het bieden van een alternatief.

Samenvattend

In bovenstaande tekst zijn de doelgroepen en de daarbij behorende doelstellingen van het jongerenwerk uiteengezet. Hieronder worden deze bondig samengevat en geëxpliciteerd.

Doelgroep

Het jongerenwerk bedient in principe alle jongeren tussen de 10 en 23 jaar die er behoefte aan hebben. Hierbij draagt het jongerenwerk bij aan het ontwikkelen van de talenten en vaardigheden, het geven van voorlichting en het voorkomen dat jongeren in een sociaal isolement raken. Het organiseren van collectieve activiteiten voor deze groep helpt ook bij het voorkomen dat jongeren overlast gaan veroorzaken. Deze jongeren hebben met de activiteiten van het jongerenwerk meer keuze in de invulling van hun dagbesteding.

Het jongerenwerk in Noordwijk moet specifieke aandacht hebben voor jongeren in kwetsbare situaties met een verhoogd risico op en/of beginnende, lichte problematiek. Problemen die zich zowel zichtbaar tonen (ongewenst gedrag, overlast geven in de wijk) als minder zichtbaar zijn (eenzaamheid, problemen thuis of op school).

Ook heeft het jongerenwerk in Noordwijk een rol bij jongeren met zware problematiek. Hierbij heeft het jongerenwerk een rol in het signaleren en stabiliseren van jongeren met minder zichtbare problematiek om te voorkomen dat deze problematiek escaleert. Bij jongeren die overlast geven biedt het jongerenwerk een alternatief, signaleert het vroegtijdig en gebruikt het jongerenwerk deze signalen om samen met partners de overlast gevende jongeren een betere toekomst te bieden en overlast voor de buurt te voorkomen.

Het jongerenwerk in Noordwijk zou zich idealiter moeten richten op drie verschillende doelgroepen, met verschillende doelstellingen en aanbod. In verband met budgettering kan het wenselijk zijn om

een focus aan te brengen. Hier schuilt echter ook een risico. Het jongerenwerk is juist van waarde omdat het niet probleem gedreven is en toegankelijk is voor alle jongeren die hier behoefte aan hebben. Hierdoor kennen de jongerenwerkers veel jongeren en hebben zij een ingang bij hen op het moment dat er wel problematiek speelt. Een te nauwe focus van het jongerenwerk kan daarom nadelig zijn, al zal wel goed gekeken moeten worden hoe specifieke doelgroepen bereikt gaan worden.

Doelstellingen

Samenvattend zou het jongerenwerk in Noordwijk moeten werken aan de volgende drie doelstellingen.

1. Identiteits- en talentontwikkeling
2. Stimuleren van participatie
3. Preventie, vroegsignalering en stabilisatie

1. Identiteits- en talentontwikkeling

Het jongerenwerk biedt de mogelijkheid aan jongeren om, buiten school en thuis, in hun vrije tijd zichzelf te ontwikkelen. Hierin kunnen zij in een veilige en vertrouwde omgeving op zoek gaan naar antwoorden over wie zij zijn en waar zij bij horen. Ook kunnen jongeren erachter komen waar hun talenten en competenties liggen, hier bewust van worden en dit verder ontwikkelen onder begeleiding van jongerenwerkers.

2. Stimuleren van participatie

Het jongerenwerk stimuleert jongeren om uiteindelijk zelfstandig en succesvol te participeren in de samenleving. Hiervoor proberen zij jongeren die leven in een sociaal isolement met een beperkt netwerk en weinig vrienden uit dit isolement te halen en in contact te brengen met andere jongeren, ouders én professionals. Zo draagt het jongerenwerk bij aan het vinden van een (nieuwe) school, stageplek of werk. Jongeren verbreden door het jongerenwerk hun horizon en hebben een grotere kans op een nuttige deelname aan de samenleving.

3. Preventie, vroegsignalering en stabilisatie

Het jongerenwerk werkt binnen de leefwereld van jongeren en weet daardoor als geen ander wat er bij hen speelt. Ze zijn in staat om in een vroeg stadium signalen op te vangen over trends en ontwikkelingen onder jongeren. Hierdoor weten ze welke thema's er op dit moment spelen en zijn ze op de hoogte van jongeren die mogelijk ondersteuning nodig hebben. Zij kunnen deze jongeren zelf ondersteuning bieden om ervoor te zorgen dat de problematiek stabiliseert en afglijding voorkomen wordt. Jongerenwerkers delen signalen, informatie en kennis met de jongeren, hun ouders en hun omgeving en partners. Gezamenlijk wordt voor een passende aanpak gezorgd. Het jongerenwerk weet de balans te vinden tussen de vertrouwenspositie enerzijds en de signalerende rol richting partners anderzijds.

In de tabel hieronder worden de kerndoelgroep, hoofddoel en subdoelen uiteengezet. Ook wordt op het niveau van de drie specifieke doelgroepen de doelen en subdoelen gespecificeerd. De subdoelen hierin zijn niet volledig, maar geven richting aan de focus binnen deze doelgroepen. De drie hierboven genoemde doelen gelden in principe voor alle doelgroepen.

Tabel 1: Doelgroepen en doelstellingen

Kerndoelgroep	Hoofddoel	Subdoelen
Jongeren (10-23 jaar) in kwetsbare situaties met mogelijk beginnende, lichte problematiek	Jongeren -vanuit hun leefwereld- ondersteunen in hun groei naar volwassenheid en zelfstandigheid in de samenleving	<ul style="list-style-type: none"> – Identiteits- en talentontwikkeling – Participatie stimuleren – Preventie, vroegtijdige signalering en stabilisatie
Specifieke doelgroepen	Doel	
Alle jongeren	Jongeren versterken in contact brengen en ondersteunen bij het hebben van een beter toekomstperspectief, een gevoel van eigen waarde, betere sociale vaardigheden en meer zelfregie.	
Jongeren in kwetsbare situaties	Jongeren ondersteunen in hun ontwikkelproces en het omgaan met lichte problematiek (school, thuis of anders), beginnende problematiek signaleren en ervoor zorgen dat zij de juiste externe ondersteuning krijgen.	
Jongeren met zware problematiek	Jongeren praktisch ondersteunen om te voorkomen dat problematiek escaleert, vroegtijdig signaleren en delen met partners en het bieden van een alternatief.	

3.2 Ambulant versus accommodatie

De respondenten zijn het er unaniem over eens dat er door het jongerenwerk meer ingezet moet worden op ambulant werken. Dat wordt momenteel niet gemist door alle respondenten. De respondenten geven aan dat het ambulante werk eerder meer zichtbaar aanwezig was in Noordwijk. De jongerenwerkers worden momenteel gemist op de plekken (straat, school, online) en momenten (vooral 's avonds en in de weekenden) dat er veel gebeurt door en voor jongeren. Ook is in de interviews aangegeven dat het gemis van ambulant jongerenwerk een factor is geweest waardoor bepaalde zaken niet zijn gesignaleerd en eerder zijn genormaliseerd of bijgestuurd. Hierdoor heeft er volgens respondenten escalatie plaats kunnen vinden tussen overlast gevende jongeren en buurtbewoners.

Het benoemen van een ideale verhouding tussen het ambulante jongerenwerk en het accommodatiegerichte jongerenwerk wordt door de respondenten lastig gevonden. Wel is duidelijk dat de verhouding op dit moment niet voldoet aan de wensen en er meer ambulante jongerenwerk nodig is. Ook op landelijk niveau is te zien dat er steeds meer nadruk ligt op het ambulante jongerenwerk. Zo werkte in 2019 90% van de jongerenwerkers ambulant, terwijl 70% aangaf accommodatiegebonden te werken⁵. Zoals te zien zit hier een grote overlap tussen, maar ligt de focus duidelijk op het ambulant werken.

Ambulante jongerenwerk

De functie van ambulant werken door het jongerenwerk bestaat uit het contact maken met de jongeren, weten wat er speelt en voortijdig bij kunnen sturen en normaliseren. Het ambulante jongerenwerk zoekt individuele en groepen (kwetsbare) jongeren op in omgevingen waarin zij hun (vrije) tijd doorbrengen. Ambulant betekent letterlijk 'zonder vaste plaats, heen en weer trekkend'. Zij leggen contact met jongeren, bouwen een betekenisvolle relatie op, signaleren problemen en behoeften en bieden jongeren perspectief. De leefwereld en de eigen ontwikkeldoelen van de

⁵ Cijfers gepresenteerd door het lectoraat Youth Spot - Jongerenwerk van de Hogeschool van Amsterdam tijdens de Dag van het Jongerenwerk: versterk en verbeter op 18 juni 2019. Zomer 2019 verschijnen via de website van de Hogeschool van Amsterdam een brochure en een tabellenboek.

jongeren zijn hierbij uitgangspunten. Jongerenwerkers proberen binnen dit proces verbindingen tot stand te brengen tussen jongeren en hun omgeving (Metz, Koops & Sonneveld, 2013).

Belangrijk is dat (ambulante) jongerenwerkers flexibel dienen zijn. Ze moeten ook kunnen werken na 20.00 uur 's avonds en in de weekenden. Men moet kunnen inspelen op de actualiteit. Dit betekent meebewegen op wat er op dat moment nodig is en aansluiten bij activiteiten die worden georganiseerd in de wijken en buurten van Noordwijk. Nu wordt het jongerenwerk vaak bij dergelijke activiteiten gemist.

Ambulant jongerenwerk dat flexibel kan opereren vraagt ook iets anders van het jongerenwerk. De methodiek 'ambulant jongerenwerk' is uitgebreid beschreven en dient door het jongerenwerk beheerst te worden (Sonneveld, Metz en Koops, 2013). Dit vraagt wellicht ook om andere type jongerenwerkers, kwaliteit van de medewerkers en een andere salariering. Dit staat weer in directe lijn met het budget dat beschikbaar is voor het jongerenwerk.

Accommodatiegebonden jongerenwerk

Hoewel de samenwerkingspartners aangeven dat er meer ingezet moet worden op het ambulant werken, wordt ook benoemd dat het hebben van een locatie waar jongeren bij elkaar kunnen komen, zich kunnen ontspannen en activiteiten kunnen organiseren, noodzakelijk blijft. Het accommodatiegebonden jongerenwerk wordt voornamelijk gebruikt voor het organiseren van een inloop. De inloop is een werkwijze binnen het jongerenwerk dat erop gericht is om een (ped)agogische relatie op te bouwen met jongeren waarbinnen de jongerenwerkers hen begeleiden bij het volwassen worden binnen de samenleving. Door het laagdrempelige karakter is de inloop behalve voor het bieden van ontmoeting en recreatie aan jongeren- geschikt voor het bereiken van kwetsbare doelgroepen. De inloop is een opstap om deze jongeren te activeren en door te leiden naar andere en meer actieve vormen van vrijetijdsbesteding en hulpverlening binnen en buiten het jongerenwerk. Daartoe werkt het accommodatiegebonden jongerenwerk in de uitvoering intensief samen met andere werkwijzen binnen het jongerenwerk (zoals het ambulant jongerenwerk) en samenwerkingspartners zoals de hulpverlening en het onderwijs (Metz & Sonneveld, 2012). Het accommodatiegebonden jongerenwerk werkt aan de volgende vier doelen:

- 1. Ontspanning en ontmoeting:** De Inloop biedt jongeren gelegenheid tot ontspanning en het ontmoeten van vrienden en nieuwe mensen. Voor jongeren is het contact met leeftijdsgenoten van groot belang omdat het jongeren helpt om zich los te kunnen maken van hun ouders en geleidelijk zelfstandig een plekje te kunnen veroveren in de volwassenen samenleving.
- 2. Vorming:** Jongeren leren bij de inloop datgene wat zij nodig hebben om later als volwassene goed te kunnen functioneren in de samenleving. De inloop draagt wordt ingezet als leeromgeving waarin jongeren onder begeleiding van de jongerenwerker sociale, communicatieve- en burgerschapsvaardigheden aanleren, zoals luisteren, samenwerken, respectvol gedrag en zelfstandige meningsvorming.
- 3. Verantwoordelijkheid:** Door middel van informatie en advies, lichte ondersteuning en toeleiden naar gespecialiseerde hulpverlening en dienstverlening, leren jongeren binnen de inloop om zelf (en indien nodig ondersteund door anderen) verantwoordelijkheid te dragen voor hun leven.
- 4. Gedragsbeïnvloeding:** De inloop draagt bij aan het voorkomen van overlast door jongeren een ruimte te bieden en bewust te maken van de gevolgen van hun gedrag.

Het accommodatiegebonden jongerenwerk kan dus effectief zijn en bijdragen aan een aantal van in de paragraaf hierboven benoemde doelstellingen. Of deze doelen ook daadwerkelijk gerealiseerd worden, hangt af van de wijze waarop de inloop wordt uitgevoerd en de kwaliteit van de

begeleiding door de jongerenwerkers, waarbij het van belang is dat de jongerenwerker in staat is om een positieve en betrokken relatie met jongeren op te bouwen en kan variëren in opvoedstijlen (Sonneveld, Metz, 2012).

Het accommodatiegebonden jongerenwerk en het ambulante jongerenwerk zijn twee verschillende disciplines binnen het jongerenwerk die beiden effectief kunnen zijn, maar om verschillende benaderingen, expertise en kennis vragen. Het duidelijk benoemen en scheiden van deze disciplines (zonder de samenwerking hiertussen te bemoeilijken en met het behouden van overlap hiertussen) kan bijdragen aan een duidelijke rol- en taakverdeling en profilering richting partners. Een stevig team van jongerenwerkers met specifieke accommodatiegebonden jongerenwerkers en ambulante jongerenwerkers die goed met elkaar samenwerken.

In Rotterdam wordt de veiligheidsfunctie (grotendeels ambulant) en welzijnsfunctie (grotendeels accommodatiegebonden) van het jongerenwerk gescheiden en door verschillende aanbieders ingevuld, waarbij het Stedelijk Team Jongerenwerk (STJ) de veiligheidsopdracht vervult en het reguliere jongerenwerk de welzijnsopdracht⁶. In een kleine gemeente als Noordwijk is dit niet aan te raden, omdat dit ook allerlei moeilijkheden oplevert in de samenwerking tussen de twee jongerenwerkaanbieders.

3.3 Functie en locatie accommodaties

Op dit moment zijn er twee jongerencentra in Noordwijk: één in Noordwijk en één in Noordwijkerhout. Voor de korte termijn willen de meeste respondenten graag dat er twee vaste ontmoetingsplekken behouden blijven, zowel een in de kern Noordwijk als een in de kern Noordwijkerhout. Vanuit pragmatisch oogpunt wordt voor de korte termijn gedacht aan het openhouden van de bestaande locaties. Er wordt gesteld dat de jongeren uit het voormalige Noordwijkerhout niet naar het voormalige Noordwijk gaan en andersom. Er heersen twee verschillende culturen die niet gelijk met elkaar zullen mengen. Het op korte termijn sluiten van één van de locaties, zonder een goed alternatief, kan grote gevolgen hebben voor de jongeren én de leefbaarheid in de wijken. Het belang van vaste ontmoetingsplekken voor jongeren is ook benoemd. Dit moeten herkenbaar centra zijn waar jongeren graag willen komen.

Inrichting accommodaties

De respondenten zijn het er echt wel over eens dat de huidige accommodaties, indien deze behouden blijven, anders ingericht dienen te worden. Deze hebben een smoezelig imago waar veel jongeren niet graag willen komen. Het trekt een kleine groep jongeren die er nu ook al komt en is onvoldoende toegankelijk voor jongeren die er nog niet komen. Respondenten geven aan dat de huidige activiteiten één bepaalde groep jongeren trekt en dat andere jongeren hierdoor niet in de jongerencentra komen. De accommodaties kunnen met een andere inrichting en ander imago beter aansluiten op de wensen en behoeften van een grotere en meer diverse groep jongeren. Het aanbod binnen de jongerencentra dienen divers te zijn en een bredere doelgroep aan te spreken. De dominantie van één groep in een jongerencentrum, leidt ertoe dat andere groepen hier niet komen en mogelijk op straat gaan hangen. Volgens de respondenten wordt met name de groep oudere jongeren (18+) onvoldoende bereikt met de jongerencentra. In combinatie met het gemis van ambulant werken, resulteert dit in een ontbrekend aanbod voor deze jongeren (dat kan resulteren in overlast).

---

⁶ Zie beschrijving Stedelijk Team Jongerenwerk: <https://stjrotterdam.nl/>

Gezien bovenstaande is het goed om gedurende 2020 te onderzoeken hoe het jongerenwerk vaste en herkenbare centra kan beheren. Naast de huidige locaties is het werken vanuit andere locaties ook een optie die onderzocht dient te worden. Veel respondenten geven aan dat er behoefte is aan een multifunctioneel centrum dat huizing biedt aan partijen die werken in de wijken, waaronder het jongerenwerk. Een mogelijk goed voorbeeld hiervan zijn de 'Huizen van de Wijk' in Rotterdam. Dit zijn centra waarin allerlei organisaties samenwerken ten behoeve van de bewoners van de wijk (jong en oud). Denk bijvoorbeeld aan de bewonersorganisatie, maatschappelijke organisaties, zorgaanbieders, scholen, sportverenigingen, wijkclubs, een maaltijdvoorziening, boodschappendienst of een klussendienst. Het is tevens een centraal punt voor bewoners die vragen hebben of graag willen bijdragen aan de wijk.⁷ Hierbij dient wel het uitgangspunt te zijn dat het toegankelijk, veilig en vertrouwd voelt voor de jongeren.

Openingstijden

Het niet bereiken van de oudere doelgroep heeft ook te maken met de openingstijden van de jongerencentra. Op dit moment zijn de jongerencentra verplicht om te sluiten om 22 uur. Omdat oudere jongeren (vanaf 16 jaar) vaak (met name in het weekend) ook na 22 uur behoefte hebben om bij elkaar te zijn, wordt de sluitingstijd als een beperking gezien. Dit zorgt tevens voor hangjongeren na dit tijdstip, aangezien de jongeren nergens anders bij elkaar kunnen komen buitenshuis. De jongeren stellen een sluitingstijd voor van 1 uur 's nachts op vrijdagen en in het weekend en de mogelijkheid om bij speciale gelegenheden (feesten, voetbalwedstrijden) ook later open te blijven. Omdat de jongerencentra in de wijken liggen en er eerder klachten zijn ingediend over overlast, zal er een juiste overweging gemaakt moeten worden bij het verruimen van de openingstijden. Het verruimen van de openingstijden, in combinatie met duidelijke afspraken over gedrag en overlast, kan zorgen voor een vermindering van de overlast. Dan hebben de jongeren namelijk een alternatief voor het hangen op straat in de avonden. Hierbij moet vanzelfsprekend wel met de jongeren en de buurt afspraken gemaakt worden over (geluids)overlast.

Accommodatiebeleid

De gemeente geeft aan dat er een steviger accommodatiebeleid noodzakelijk is om dit te realiseren. De partijen in de wijk moeten met elkaar kunnen samenwerken in één gebouw, met inachtneming van ieders opdracht en doelgroep. Hierbij heeft het nieuwe jongerenwerk ook een rol om de meerwaarde van hun werk en de jongeren in een multifunctioneel centrum te laten zien aan de partners. Dit om te voorkomen dat het jongerenwerk in een dergelijk centra vooral wordt geassocieerd met de komst van overlast gevende jongeren.

3.4 Samenwerking met partners

De samenwerking tussen het jongerenwerk en alle partners in het jeugdveld is een volgend belangrijk thema. Alle partners stellen dat samenwerking een belangrijk element is dat niet mag ontbreken in de opdracht voor het nieuwe jongerenwerk. Het succes van het behalen van de maatschappelijke resultaten door het jongerenwerk wordt voor een groot deel behaald wanneer het jongerenwerk goed samenwerkt, overdraagt en/of terugkoppelt met samenwerkingspartners. Alleen dan kan de juiste ondersteuning worden geboden aan jongeren en worden duurzame resultaten geboekt. De samenwerking tussen het jongerenwerk en de partners is afhankelijk van de diverse doelgroepen jongeren. De partijen waarmee samengewerkt wordt, maar ook de aard en intensiteit van de samenwerking verschilt per doelgroep.

---

⁷ Zie beschrijving van Huizen van de Wijk: <https://www.rotterdam.nl/wonen-leven/huizen-van-de-wijk/>

Op dit moment wordt de samenwerking met het jongerenwerk door veel partners gemist. Men heeft het idee dat het jongerenwerk nog te veel gericht is op hun eigen activiteiten in hun eigen locaties. Dit zorgt ervoor dat de jongerenwerkers onvoldoende zichtbaar zijn voor partners en bij vraagstukken rondom jeugd vaak vergeten, en daardoor onvoldoende benut, worden. Samenwerking is wederkerig. Niet alleen het jongerenwerk heeft een rol in het succes van de samenwerking in het jeugdveld, het is een gedeelde verantwoordelijkheid van alle partners.

De partners hopen dat een actieve en samenwerkende houding zichtbaar is bij het nieuwe jongerenwerk. De behoefte uit het veld is sterk aanwezig om meer samen te werken met het jongerenwerk, de meerwaarde hiervan wordt breed gedragen. Vooral het laagdrempelige karakter van het jongerenwerk opent deuren bij jongeren die bij andere partners gesloten blijven. Ook hier kan het jongerenwerk de rol van verbinder en schakel tussen leefwereld en systeemwereld goed pakken. Bij samenwerking hebben respondenten het voornamelijk over twee typen samenwerking:

- Samenwerking rondom preventie
- Samenwerking in de keten (zorg en veiligheid)

Samenwerking rondom preventie

Jongeren vertellen de problemen die zij hebben met zichzelf, vrienden, thuis, school of werk vaak alleen aan jongerenwerkers. Door dichtbij en benaderbaar te zijn, kunnen jongerenwerkers voorkomen dat er problemen ontstaan. Wanneer er toch problemen zijn kunnen zij zo snel mogelijk ingrijpen, en daarmee voorkomen dat er onnodig dure specialistische hulp moet worden ingeschakeld en zorgen dat het niet nog eens gebeurt. Jongerenwerkers kunnen in een vroeg stadium risico's en problemen opsporen en de jongere motiveren iets aan de vraag of het probleem te gaan doen. De jongerenwerkers nemen steeds vaker de rol van coach (individuele begeleider) op zich. Ze houden de vinger aan de pols en checken terloops hoe het met de jongeren gaat. Ze geven een duwtje in een bepaalde richting als dat nodig is. Door bijvoorbeeld even te whatsappen voor iets ogenschijnlijk kleins kan voorkomen worden dat kleine dingetjes uitgroeien tot grote problemen (Valkestijn, Bakker, Hilverdink & Metz, 2019)

Partners willen graag in de preventie samenwerken met het jongerenwerk. Dit kan bijvoorbeeld door gezamenlijk actuele thema's te signaleren en hier samen een aanpak op te organiseren. Hierin kan het jongerenwerk bijvoorbeeld activiteiten organiseren rondom bepaalde thema's en hier andere partners op te laten aansluiten vanuit hun rol, expertise en functie (zoals het JPT, Halt of de politie). Een andere mogelijkheid is om geregeld samen met partners ambulante rondes te lopen in de wijk of samen bezoeken te brengen aan scholen om hier voorlichting te geven. Zo vindt er ook direct kruisbestuiving plaats tussen elkaars werk en wordt ieders inzet meer zichtbaar. Kortom, het jongerenwerk kan meer samenwerking met partners opzoeken en zichzelf profileren.

Samenwerking in de keten

Waar individuele coaching en begeleiding vanuit het jongerenwerk onvoldoende blijkt, haalt de jongerenwerker tijdig de juiste persoon in de omgeving van de jongeren erbij. Dat kunnen vrienden zijn, of familie, wijkbewoners of professionals uit de keten, zoals een mentor van school, een jeugdhulpverlener, een schulphulpverlener, een politieagent of de wijkregisseur. Het is van groot belang dat een jongerenwerker het netwerk heeft om indien nodig jongeren in contact te brengen met professionals.

Hiervoor moet het jongerenwerk onderdeel zijn van de keten rondom jongeren. Veel respondenten pleiten ervoor dat het nieuwe jongerenwerk een belangrijk onderdeel wordt van de keten. Dit houdt

in dat het jongerenwerk onder andere aansluit bij ketenoverleggen (zoals het focusoverleg) waarin casussen en algemene trends en ontwikkelingen besproken worden én acties worden geformuleerd. De bijdrage van het jongerenwerk wordt op dit moment sterk gemist in deze overleggen, omdat zij van alle professionals vaak het dichtst bij de jongeren staan en daardoor waardevolle informatie kunnen inbrengen.

De gesproken respondenten zijn zelfkritisch naar de vraag wat zij kunnen doen richting de vernieuwde samenwerking met het jongerenwerk. Ze hebben door dat ze meer kunnen samenwerken met het jongerenwerk en het jongerenwerk een stevigere positie kunnen geven in het jeugdveld. Daarvoor is er echter wel een constructieve, kwalitatieve en stevige aanbieder van het jongerenwerk nodig.

Alle partijen het erover eens dat het nieuwe jongerenwerk de ruimte moet krijgen om op deze manier samen te werken. Hiervoor moet het jongerenwerk voldoende tijd en mankracht krijgen. Dit staat weer in relatie tot de subsidie die men ontvangt vanuit de gemeente.

Rolverdeling

Op dit moment is het jongerenwerk handelingsverlegen in de samenwerking met partners. Dit is deels te wijten aan de onduidelijkheid die er is over de rolverdeling onder de partners. Er is behoefte aan duidelijk afspraken over wie welke rol heeft en wie wat doet. Indien een bepaalde casus niet meer ligt binnen het bereik van het jongerenwerk, moet dit doorgepakkt worden door andere partijen. De tabel hierover kan helpend zijn in het bepalen van de rolverdeling per domein.

Tabel 2: Samenwerking met partners per domein

Domein	Partijen	Aard van samenwerking
Onderwijs	Basis- en middelbare scholen, leerplicht	Gezamenlijke preventieve aanpak in het voorkomen van gebroken schoolcarrières door scholen te ondersteunen en scholen als vindplaats voor jongeren te gebruiken
Veiligheid	Politie, (jeugd) BOA's HALT, Jeugd Preventie Team	Vroegtijdig (oorzaken van) gedrag signaleren en met elkaar delen in het belang van de jongeren. Gezamenlijke aanpak opzetten voor overlastgevende groepen (ieder vanuit zijn rol) en jongeren vanuit Halt laten aansluiten bij activiteiten jongerenwerk.
Zorg	CJG, JGT	Vroegtijdig problematiek signaleren en met elkaar delen. Wederzijdse uitwisseling van expertise en jongeren. Jongerenwerk vanuit preventieve rol en zorgpartners vanuit consultatie- en adviesrol.

3.5 Informatiedeling tussen partners over jongeren

Voor een goede samenwerking tussen het jongerenwerk en de betrokken partners is een goede informatiedeling over jongeren van essentieel belang. Deze informatiedeling door het jongerenwerk is tot op heden nog gemist.

Vertrouwensband met jongeren

De respondenten ervaren dat het jongerenwerk weinig informatie deelt. Men 'verschuilt' zich hierbij achter de vertrouwensband die het jongerenwerk met de jongeren heeft. Er is handelingsverlegenheid bij jongerenwerkers in de samenwerking met partners en met het delen van informatie over de jongeren. Hierdoor zoekt het jongerenwerk vaak niet actief de samenwerking op en blijft het solitair handelen in het jeugdveld.

De vertrouwensband die jongerenwerkers met jongeren hebben is enorm belangrijk en waardevol. Dit is de reden dat jongeren vaak hun vragen en problemen wel met jongerenwerkers delen en niet met andere professionals. Het schaden van deze vertrouwensband zou dan ook een nadelige invloed hebben op de informatiepositie van de jongerenwerkers. Hoewel de vertrouwensband van het jongerenwerk met jongeren van groot belang is, moet dit niet ten koste gaan van het gezamenlijk doen wat nodig is voor de jongeren. Vaak is informatie-uitwisseling in het belang van de jongeren en escaleert de problematiek juist als er niet tijdig gesignaleerde problematiek gedeeld wordt.

De respondenten zien graag dat het jongerenwerk creatiever wordt in het doorpakken bij de juiste ondersteuning van de jongeren. Nu wordt ervaren dat wanneer het jongerenwerk zelf niet de juiste ondersteuning kan bieden aan jongeren met zwaardere problematiek, de gesignaleerde informatie niet wordt gedeeld. Dit omdat het jongerenwerk bang is de bestaande band met de jongeren hiermee te breken. De respondenten ervaren dit als een gemis in de jeugdketen, aangezien er genoeg andere partijen zijn die wellicht meer passende ondersteuning kunnen bieden aan deze jongeren. Bij het delen van informatie moet worden gedacht in het belang van de jongere en hun gezin. Informatie deel je niet om te 'klikken' maar om de best mogelijke ondersteuning voor de jongere te organiseren. Hier heeft het jongerenwerk een essentiële rol. De jongeren die we gesproken hebben geven aan dat informatie in hun belang gedeeld mag worden met partners indien zij hierover ingelicht worden en hiervoor toestemming hebben gegeven. Hiervoor moeten de jongerenwerkers duidelijk, open en transparant naar de jongeren toe bespreken met wie welke informatie wordt gedeeld en met welke reden. Het jongerenwerk weet de balans te vinden tussen de vertrouwenspositie enerzijds en de signalerende rol richting partners anderzijds.

Wederzijds vertrouwen

Een belangrijke randvoorwaarde voor de informatiedeling, is dat er sprake is van wederzijds vertrouwen tussen het jongerenwerk en de partners. Het jongerenwerk moet erop kunnen vertrouwen dat de gedeelde informatie gebruikt wordt in het belang van de jongeren en dat zij invloed blijven hebben op wat er met de informatie gebeurt. Daarnaast moeten de partners er vertrouwen in hebben dat de jongerenwerkers de relevante informatie die ze hebben over jongeren met hen deelt. Dit vertrouwen is van doorslaggevend belang, maar is niet eenvoudig te creëren. Het vertrouwen tussen de partners is op dit moment onvoldoende aanwezig. Aangeraden wordt om spanningen en knelpunten uit te spreken en hier overheen te stappen, zodat vertrouwen weer kan groeien.

Het nieuwe jongerenwerk heeft een belangrijke taak bij het delen van deze informatie met hun partners. Wanneer het delen van informatie gebeurt op basis van vertrouwen en respect voor elkaars rol en positie in het jeugdveld, dient dit alleen maar in het belang van de jongere zelf. De respondenten geven aan dat het fijn zou zijn als de gemeente regie pakt in het maken van afspraken over informatiedeling. Zeker als dat niet goed loopt, zoals nu het geval is. Partijen moeten hierop aangesproken worden. De gemeente heeft de positie om dit te kunnen doen.

4. Advies aan gemeente t.a.v. de subsidietender jongerenwerk 2020

Op basis van de groepsessie van 16 mei, de verdiepende interviews en relevante kennis en literatuur over het jongerenwerk adviseert het NJi de gemeente Noordwijk aan de slag te gaan met de volgende aanbevelingen en de volgende onderwerpen op te nemen in hun subsidietender voor het contracteren van een nieuw jongerenwerk vanaf 1 januari 2020.

4.1 Sturing op outcome

De samenwerkingspartners hopen dat de gemeente meer gaat sturen op het jongerenwerk. Er moet een stevig contractmanagement komen te staan. De gemeente moet hierbij een leer- en verbeterbeweging in gang zetten en houden. De gemeente moet daarbij niet beantwoorden *hoe* het jongerenwerk moet werken, dat is de expertise van het jongerenwerk zelf. Wel moet de gemeente sturen op *wat* het jongerenwerk moet doen; dit om de maatschappelijke doelen te behalen in het belang van de jongeren en hun opvoeders.

Om te kunnen sturen op wat het jongerenwerk moet doen, zonder te bepalen hoe het jongerenwerk dit moet doen, is het noodzakelijk voor de gemeente om de omslag te maken van het sturen op output, controle en verantwoording, naar sturen op de beste resultaten voor kinderen/gezinnen. Ofwel het sturen op kwaliteit. Het NJi heeft een instrument ontwikkeld 'het kwaliteitskompas' dat hiervoor handvatten biedt⁸. Dit instrument gaat uit van een gezamenlijke kwaliteitscyclus binnen het lokale jeugdveld waarin zes stappen doorlopen worden om beter grip te krijgen op het jeugdveld. Hierin gaat het gesprek voornamelijk over welke ambities, doelen en maatschappelijke resultaten met nastreeft en hoe wat men doet hieraan bijdraagt. Om dit proces samen met het jongerenwerk te doorlopen is een periodiek overleg nodig. De gemeente is als onafhankelijke partij degene die dergelijke overleggen moet initiëren, stimuleren en organiseren. Dit gaat ook breder dan alleen de gemeente en het jongerenwerk. De gemeente moet hiervoor de juiste partijen samenbrengen en verbinden. De jongeren zelf moeten hierbij niet vergeten worden. Landelijke ervaring toont aan dat de ideeën en input van de jongeren zelf zeer waardevol kunnen zijn voor de verbetering van beleid en uitvoering. Op basis van het bovenstaande adviseren wij het volgende.

- Het jongerenwerk gaat een leer- en verbeterbeweging aan samen met de gemeente en relevante partners. Dit helpt het creëren van realistische verwachtingen in het veld over de taken en rollen van het jongerenwerk.
- De gemeente initieert, stimuleert en organiseert hiervoor periodiek overleg. Het jongerenwerk neemt hier actief aan deel.
- De gemeente voert periodiek overleg met het jongerenwerk over wat men wilt bereiken en hoe dit gedaan wordt, om continu te sturen op de outcome.

4.2 Verduidelijken uitgangspunten voor het jongerenwerk

Op dit moment is het voor veel samenwerkingspartners onvoldoende duidelijk vanuit welke visie het jongerenwerk werkt, aan welke doelen ze werken en hoe hun activiteiten hierop aansluiten. Daardoor weten de partijen vaak niet wat ze aan het jongerenwerk hebben en waar ze mogelijk in zouden kunnen samenwerken. Door deze onduidelijkheid wordt het jongerenwerk vaak vergeten als belangrijk onderdeel van het lokale jeugdveld.

Het jongerenwerk heeft hierin een rol in het profileren van zichzelf richting partners en hen mee te nemen in hetgeen ze doen en waar ze aan bijdragen. Ook de gemeente heeft een rol in het duidelijk positioneren van het jongerenwerk in het jeugdveld. Hierbij gaat het erom dat de gemeente verduidelijkt wat het jongerenwerk doet, waar ze aan bijdraagt en hoe zij dient samen te werken met samenwerkingspartners. Tegelijkertijd weten de respondenten ook dat het niet realistisch is om van het jongerenwerk te verwachten dat met het huidige budget tijd en ruimte heeft om zo visie-

---

⁸ Zie www.nji.nl/kwaliteitskompas

gedragen en doelgericht te werken. Er is momenteel geen tijd, mankracht en expertise om hier stil bij te staan en dit goed op papier te zetten. De gemeente heeft een rol in het creëren van een kader (voldoende ruimte en tijd) voor het jongerenwerk om haar opdracht te kunnen vervullen en de samenwerking met partners te blijven opzoeken.

Een goed sturende gemeente is essentieel bij het behalen van de doelen van het jongerenwerk en het bepalen van de positie van het jongerenwerk in het jeugdveld. Bij het verkrijgen van een stevige positie in het jeugdveld voor zowel jongeren, ouders, burgers en relevante partners helpt het enorm als de gemeente zichtbaar achter het jongerenwerk gaat staan. Het creëert realistisch verwachtingsmanagement over de taken en rollen van het jongerenwerk. Op basis van het bovenstaande adviseren wij het volgende.

- De gemeente draagt haar visie op het jongerenwerk (inclusief doelgroepen, rolverdeling etc.) nadrukkelijk uit naar de partners in het lokale jeugdveld.
- De gemeente stimuleert en faciliteert samenwerking tussen het jongerenwerk en andere partners in het jeugdveld.
- Het jongerenwerk profileert zichzelf nadrukkelijk richting partners en zoekt continu de samenwerking op.
- De gemeente creëert een kader (voldoende budget, ruimte en tijd) voor het jongerenwerk om haar opdracht te kunnen vervullen en de samenwerking met partners te blijven opzoeken. Hierbij wordt het jaar 2020 gezien als een eerste testjaar of het huidige budget toereikend is voor de opdracht voor het jongerenwerk.

In het ontwikkelen van een visie op het jongerenwerk en het helder positioneren hiervan in het lokale jeugdstelsel, biedt deze adviesnotitie een aantal handvatten. Hieronder worden aanbevelingen gedaan aan de gemeente en het jongerenwerk over doelgroep en doelstelling, ambulante en accommodatiegebonden werken, functie en locatie van accommodatie, samenwerking en informatiedeling met partners, en jongerenparticipatie.

Doelgroep en doelstelling jongerenwerk

Het is van groot belang dat het jongerenwerk scherp heeft welke doelgroepen zij bedienen, wat iedere doelgroep vraagt en welke doelen men nastreeft bij deze specifieke doelgroepen. Het jongerenwerk zal vanuit haar rol drie verschillende doelgroepen moeten bedienen; alle jongeren, jongeren in een kwetsbare positie en jongeren met zware problematiek. De focus dient te liggen op jongeren in een kwetsbare positie, maar dit mag niet ten kosten gaan aan het bedienen van alle jongeren, omdat het jongerenwerk hierdoor juist haar betekenisvolle relatie met de jongeren inwint. Ook zal deze focus niet tekort moeten doen aan de rol die het jongerenwerk heeft bij jongeren met zware problematiek. Vanzelfsprekend zal de (grootte van) de doelgroep in een realistisch verhouding moeten staan met het budget. Op basis van het bovenstaande adviseren wij het volgende:

- Het jongerenwerk moet alle Noordwijkse jongeren tussen de 10 en 23 jaar met diverse collectieve activiteiten kunnen bedienen. Hierbij zijn de taken vooral gericht op preventie, voorlichting en het ontwikkelen van talenten.
- Het organiseren van collectieve activiteiten moet ook helpen bij het voorkomen dat jongeren overlast veroorzaken. Deze jongeren hebben met de activiteiten van het jongerenwerk meer keuze in de invulling van hun dagbesteding.
- Het jongerenwerk moet een specifieke focus hebben op jongeren in kwetsbare situaties met een verhoogd risico en/of beginnende, lichte problematiek. Hierbij gaat het om problemen die zich zowel zichtbaar tonen (ongewenst gedrag, overlast geven in de wijk) als minder zichtbaar zijn (eenzaamheid, problemen thuis of op school).
- Bij jongeren met zware problematiek heeft het jongerenwerk een actief ondersteunende rol in het signaleren en stabiliseren van jongeren bij minder zichtbare problematiek. Dit om te voorkomen dat deze problematiek escaleert.

- Bij jongeren met zware problematiek die overlast geven heeft het jongerenwerk ook een ondersteunende rol. Het jongerenwerk biedt deze jongeren een alternatief, signaleert het ongewenste gedrag vroegtijdig en gebruikt deze signalen om samen met partners de overlast gevende jongeren een betere toekomst te bieden en overlast voor de buurt te voorkomen. Hierbij heeft het jongerenwerk, met zijn laagdrempelige karakter en kennis van de jongeren, een rol als schakel tussen de leefwereld van de jongeren en de systeemwereld van de samenwerkingspartners.
- De primaire verantwoordelijkheid voor ondersteuning van jongeren met zware problematiek ligt echter niet bij het jongerenwerk, maar bij de daartoe bevoegde instanties.
- Het jongerenwerk werkt aan het stimuleren van participatie, identiteits- en talentontwikkeling en preventie, vroegsignalering en stabilisatie.

Ambulant vs accommodatiegebonden jongerenwerk

De verhouding tussen het ambulante en accommodatiegebonden jongerenwerk zal moeten veranderen, waarbij er naar verhouding meer ingezet dient te worden op het ambulante jongerenwerk, waarin jongerenwerkers flexibel, proactief en outreachend te werk gaan. Ook heeft het accommodatiegebonden jongerenwerk zijn waarde, mits het op een goede manier wordt ingestoken. Wij adviseren over de verhouding tussen ambulant en accommodatiegebonden jongerenwerk het volgende:

- Maak in de tender de scheiding tussen het werken vanuit accommodatie(s) en ambulant jongerenwerkers duidelijk en laat beide vormen van jongerenwerk aansluiten op de verschillende doelgroepen en doelstellingen.
- Gemeenten en jongerenwerk gaan gezamenlijk op zoek naar de juiste verhouding tussen het ambulante en accommodatiegebonden jongerenwerk die hierop aansluit.
- Zet -vanuit de ervaren overlast in Noordwijk- voor 2020 naar verhouding meer in op ambulant jongerenwerk in Noordwijk in vergelijking met het accommodatiegebonden jongerenwerk.
- De functie van ambulant werken door het jongerenwerk bestaat uit het contact maken met de jongeren, weten wat er speelt, signaleren, en voortijdig bij kunnen sturen en normaliseren.
- Jongerenwerkers dienen flexibel te zijn. Ze moeten ook buiten kantooruren kunnen werken en moeten inspelen op de actualiteit.

Functie en locatie accommodaties

De huidige locaties van het jongerenwerk zouden, indien mogelijk, het aankomende jaar behouden moeten blijven. De jongeren in beide stadskernen hebben behoefte aan een eigen (structurele) ontmoetingsplek en zullen niet snel in één ruimte te verenigen zijn. Tegelijkertijd behoeven deze locaties wel een grote (imago)verandering. Gedurende het jaar zal moeten verkend worden of andere locaties beter aansluiten bij de doelen van het jongerenwerk. Daarom adviseren wij het volgende:

- Geadviseerd wordt om twee vaste ontmoetingsplekken voor jongeren te behouden voor het aankomende jaar. Eén in Noordwijk en één in Noordwijkerhout. Dit hoeven niet de huidige locaties te zijn. Vanuit pragmatisch oogpunt is dit mogelijk wel de meest wenselijke oplossing voor de korte termijn.
- De accommodaties kunnen met een andere inrichting en ander imago beter aansluiten op de wensen en behoeften van een grotere en meer diverse groep jongeren.
- De gemeente verkent, samen met het jongerenwerk, de jongeren, de partners en de buurt of het mogelijk is om de openingstijden van de jongerencentra te verruimen tot na 22.00 uur.
- Gedurende 2020 moet onderzocht worden hoe het jongerenwerk flexibel kan werken op andere locaties. Een multifunctioneel centrum dat huizing biedt aan partijen die werken in de wijken, waaronder het jongerenwerk, is een van de opties die onderzocht moet worden.
- Het gemeentelijke accommodatiebeleid moet aansluiten op de functies en doelen van de accommodaties van het jongerenwerk.

Samenwerking met partners

Het succes van het behalen van de maatschappelijke resultaten door het jongerenwerk wordt voor een groot deel behaald wanneer het jongerenwerk goed samenwerkt, overdraagt en/of terugkoppelt met samenwerkingspartners. Alleen dan kan de juiste ondersteuning worden geboden aan jongeren en worden duurzame resultaten geboekt.

De behoefte uit het veld is sterk aanwezig om meer samen te werken met het jongerenwerk, de meerwaarde hiervan wordt breed gedragen. Vooral het laagdrempelige karakter van het jongerenwerk opent deuren bij jongeren die bij andere partners gesloten blijven. Hier kan het jongerenwerk de rol van verbinder en schakel tussen leefwereld en systeemwereld goed pakken. Hieruit is het volgende advies opgesteld:

- Het jongerenwerk werkt actief samen met relevante partners, draagt waar nodig over en koppelt informatie terug met relevante partners.
- Het jongerenwerk werkt samen met partners rondom preventie.
- Het jongerenwerk werkt samen met partners in de keten (zorg en veiligheid).

Informatiedeling tussen partners over jongeren

Voor een goede samenwerking tussen het jongerenwerk en de betrokken partners is een goede informatiedeling over jongeren van essentieel belang. De vertrouwensband van het jongerenwerk met jongeren is van groot belang, maar moet dit niet ten koste gaan van het gezamenlijk doen wat nodig is voor de jongeren. Vaak is informatie-uitwisseling in het belang van de jongeren en escaleert de problematiek juist als gesignaleerde problematiek niet tijdig gedeeld wordt. Daarom adviseren wij het volgende:

- Het jongerenwerk deelt actief informatie met relevante partners in het belang van de jongere en hun gezin.
- Jongerenwerkers bespreken duidelijk, open en transparant naar de jongeren toe met wie welke informatie wordt gedeeld en met welke reden.
- Het jongerenwerk weet de balans te vinden tussen de vertrouwenspositie enerzijds en de signalerende rol richting partners anderzijds.

Jongerenparticipatie

Belangrijk is dat het jongerenwerk luistert naar de stem van de jongeren en ze betreft. De vraag of behoefte van de jongeren is leidend. Hun inbreng is van essentieel belang om beleid en uitvoering te verbeteren om de gestelde doelen te kunnen behalen.

- Jongeren worden betrokken bij vraagstukken rondom het jongerenwerk die hen aangaan, zoals het organiseren van activiteiten en ontwikkelingen rondom de jongerencentra.
- Jongeren worden betrokken bij de leer- en verbeterbeweging tussen gemeente, het jongerenwerk en relevante partners.

5. Literatuurlijst

- Metz, J., Koops, K., Sonneveld, J. (2013). Ambulant jongerenwerk (methodiekbeschrijving). Amsterdam: Hogeschool van Amsterdam.
- Metz, J., Sonneveld, J. (2012). De Inloop als ingang': Onderzoeksrapport over de werking en resultaten van De Inloop als werkwijze binnen het grootstedelijk jongerenwerk. Amsterdam: Hogeschool van Amsterdam
- Sonneveld, J., Metz, J. (2019). Jongerenwerk is vaagheid ontgroeid, en levert ook nog resultaat op. Geraadpleegd op 15 juli 2019 van <https://www.socialevraagstukken.nl/jongerenwerk-is-vaagheid-ontgroeid-en-levert-ook-nog-resultaat-op/>.
- Valkestijn, M., Bakker, P. P., Hilverdink, P., Metz, J. (2015). Jongerenwerk in Beeld. Utrecht: Nederlands Jeugdinstituut.

6. Bijlage 1: Deelnemerslijst interviews en groepsessie

- Gemeente Noordwijk (beleidsmedewerkers Jeugd, Jeugd- en jongerenwerk en Openbare Orde en Veiligheid (OOV))
- Taskforce Boerenburg
- BOA's Noordwijk
- Politie Noordwijk
- Jeugd Preventie Team
- Stichting HALT
- Jeugd- en jongerenwerk Noordwijkerhout
- Jeugd- en jongerenwerk Noordwijk
- CJG Noordwijkerhout en Noordwijk
- JGT Noordwijkerhout
- JGT Noordwijk
- Jeugdverpleegkundige 12+ Noordwijkerhout en Noordwijk
- Leerplicht
- Middelbare scholen
- Buurtsportcoaches
- Noordwijkse jongeren